9. Овсянка Л.А. Государственная поддержка сельхозтоваропроизводителей Красноярского края / Л. А. Овсянко // Проблемы современной аграрной науки : материалы международной заочной научной конференции (15 октября 2009 г.) / М-во сел.хоз-ва, Краснояр. гос. аграр. ун-т. - Красноярск, 2010. - С. 233-236.

10. Прыгунов А.Е. Государственноерегулированиесельского хазяйства // ВестникЮУрГУ. Серия «Экономика». Челябинск: ИздательствоЮурГУ. - № 13(29). - вып. 3.- 2003. - С. 48-50.

11. Торопов А.И., Рапава С.Т. Теоретическая сущность государственной поддержки сельского хозяйства в системе государственного регулирования АПК [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://sisupr.mrsu.ru/2010-4-APK/PDF/Toropov.pdf.

Рецензент: д.е.н., професор Лучик С.Д.

УДК 911.355

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В БУДІВЕЛЬНОМУ КОМПЛЕКСІ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Матвійчук В.В., здобувач

Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті розглядаються особливості економіки природокористування в будівельному комплексі Житомирської області. Висвітлено стан інвестиційного клімату у регіоні. Приділено увагу оновним факторам техніко-економічного стану будівельного комплексу, факторам розвитку промисловості будівельних матеріалів.

In article is present the particolarity of natural economy in bilding of Zhitomir region. Flipped condition the investment climate in the region. Presented attention for purchase of factors techno-economic condition of bilding, factors of development of building materials industry.

Постановка проблеми. Будівельний комплекс (БК) Житомирської області, покликаний відіграти роль економічного локомотива, порівняно з іншими комплексами та галузями економіки розвинутий недостатньо. Його виробничий потенціал складає лише 1,1% основних фондів регіону[2]. Чітко вираженою є тенденція зниження інвестиційної активності (й можливостей), купівельного попиту на продукцію будівельної галузі, падіння виробництва будівельних матеріалів і послуг, фізичного та морального старіння основних фондів підприємств БК. Наслідок цього збитковість підприємств будівельної галузі та промисловості будівельних матеріалів у 2011 р. становила відповідно – 2,7 та 4,8%, а ступінь зносу основних фондів у галузі промисловості будівельних матеріалів – 56,4%.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У зв'язку із різким зменшенням обсягів інвестицій масштаби будівельно-монтажних робіт у 1993–2011 рр. скоротилися з 1381 до 95 млн. грн., або у 14,5 разів; введення в експлуатацію житла – з 560 до 90 тис. м^2 (6,2 рази), випуску збірних залізобетонних конструкцій і виробів з 719 до 92 тис. м^3 (7,8 рази), цегли будівельної – з 343 до 81 млн. шт. ум. цегли (4,2 рази), облицювальних виробів з природного каменю – з 281 до 102 тис. ум. м^2 (2,8 разів), каменю бутового – з 203 до 31 тис. м^3 (6,5 разів), щебеню – з 17537 до 4485 тис. м^3 (4 рази), м'яких покрівельних матеріалів – з 9825 до 56 тис. м^2 (175 разів) Результати діяльно-

[2] Тут і далі всі дані наведено за даними Головного управління економіки Житомирської обласної державної адміністрації.

сті БК за період 1998–2011 рр. також свідчать, що в 2005 р. ці показники практично всі були нижчими порівняно з 1995 р [2, с. 54].

Постановка завдання. Одночасно із зменшенням інвестиційної діяльності БК відбувається стрімкий процес постаріння основних фондів у всіх галузях, а в житловому фонді (особливо у сільській місцевості) – його вибуття, не забезпечується навіть просте його відтворення, внаслідок чого утворилася значна черга на одержання житла. При існуючій квартирній черзі (у 2011 р. на ній перебувало 44,6 тис. сімей) і темпах будівництва потрібно більше як 80 років для того, щоб задовольнити житлом лише сім'ї, які перебувають у черзі на його отримання. Практично не здійснюється програма реконструкції житлових будинків перших індустріальних серій, украй повільно відбувається обладнання житлового фонду водопроводом, каналізацією, центральним опаленням і гарячим водопостачанням, тому цей показник є найнижчим серед регіонів (у 2011 р. – відповідно 6,3, 4,7, 6,4 та 0,3%) [1, с. 47].

Виклад основного матеріалу дослідження. В області діють будівельні підприємства різних корпорацій, а також приватні організації. Але ними майже не виконуються роботи по реструктуризації підприємств БК, приведенню їх у відповідність до сучасних вимог, налагодженню корпоративних зв'язків і концентрації інвестиційного капіталу. Виробництво на більшості будівельних підприємств і заводів промисловості будівельних матеріалів набуває феодального характеру, властивого ранньому капіталізму [2, с. 102].

Оскільки пожвавлення будівельної активності має мультиплікаційний вплив на сталість економічного прогресу, швидкого вирішення потребують наступні проблеми будівельної галузі: а) недоліки інвестиційного клімату в області та Україні загалом; б) нестабільність та незбалансованість розвитку та функціонування окремих ланок будівельного комплексу, низький технічний рівень і конкурентоспроможність його продукції; в) стримання таких важливих розробок, як планування територій та забудови населених пунктів, розробка енерго- та екологоефективних архітектурно-будівельних систем тощо; г) відсутність розроблених організаційно-технічних заходів, законодавчої та нормативної бази і фінансово-інвестиційних механізмів фінансування реконструкції та модернізації індустріальних житлових будинків перших масових серій, їх утеплення.

До основних факторів погіршення техніко-економічного стану будівельного комплексу відносяться: а) виключення будівельно-інноваційної сфери із стратегічних пріоритетів економіки, що помітно уповільнює темпи її модернізації; б) нестабільність фінансування; в) неплатоспроможність замовників та накопичення заборгованості за виконану роботу (надані послуги); г) невідповідність сучасним вимогам будівництва темпів відновлення та розвитку будівельного комплексу.

Сталий розвиток області та підвищення його ефективності – зростання добробуту населення – безпосередньо залежить від стану, технічного рівня та дієвості будівельного комплексу, взаємодії його провідних ланок: науково-дослідних і проектно-вишукувальних організацій; будівельно-монтажних і ремонтно-будівельних підприємств; промисловості будівельних матеріалів і виробів; будівельної інфраструктури [3, с. 75-80].

При сприятливому інвестиційному кліматі, відповідній динаміці й структурі інвестицій БК спроможний активно впливати на темпи та ефективність відтворювального процесу, і сталого розвитку області. Це досягатиметься шляхом здійснення перейнятих єдністю інвестиційних намірів та інноваційних рішень, синергетичної взаємодії ланок БК в інвестиційній діяльності, результат якої на розвиток економіки має найбільший мультиплікаційний ефект.

Тільки в результаті цього можливо забезпечити активізацію процесів суспільного відтворення, облаштування територій на засадах сталого збалансованого розвитку, покращення галузевої структури виробництва, будівництво екологічно ефективного житла, в необхідних обсягах об'єктів виробничої та соціальної інфраструктури.

Промисловість будівельних матеріалів є основним постачальником будівництву предметів праці, які складають приблизно половину вартості підрядних робіт і, таким чином, істотно впливають на відтворювальні процеси в усіх ланках господарського комплексу.

Для забезпечення перспективного розвитку підприємств промисловості будівельних матеріалів на території області є значні запаси мінеральної сировини та відходів виробництва придатних для використання у будівництві. У Житомирській області розвідано і обліковується державним балансом корисних копалин України 250 родовищ восьми видів порід, придатних для використання при виробництві будівельних матеріалів. З них розробляються для промислового освоєння 102 родовища (41% від розвіданих), на базі яких працюють гірничодобувні та переробні підприємства. В області є великі запаси каменю облицювального (38% від запасів по Україні); суміші піщано-гравійної (4,0%); піску будівельного (3,5%); сировини цегельно-черепичної (3,2%) [3, с. 106-111].

Діяльність з модернізації техніко-технологічної бази та структури виробництва охопить усі сектори промисловості будівельних матеріалів.

У сукупних обсягах продукції промисловості стінових матеріалів зростатиме питома вага виробів з легких, пористих і ніздрюватих бетонів, багатошарових панелей. Сучасні архітектурно-будівельні та конструктивні рішення, а також норми теплозбереження (насамперед у житловому будівництві, особливо малоповерховому) вимагають оновлення керамічної продукції, доведення обсягів випуску лицьової цегли до 50% загального виробництва керамічних матеріалів (з них 5–10% припадатиме на фасонні вироби).

Розвиток будівельної індустрії, технологічно пов'язаної та працюючої на замовлення будівництва, спрямовується на синхронізацію її діяльності з рештою ланок БК. Це стосується модернізації і технічного переоснащення домобудівної бази, перш за все великопанельного домобудування.

Одним із важливих напрямів розвитку будівельної індустрії області є необхідність переоснащення домобудівної бази, заводів збірних залізобетонних виробів на основі сучасної техніки і технології. Особливістю цього заводу є висока надійність його роботи, яка пов'язане з використанням систем самодіагностики, високої гнучкості виробництва, яка дозволяє перейти на виробництво більш, ніж 20 видів бетонних виробів без змін у технологічній

лінії, комфортними умовами роботи персоналу та іншими показниками, які властиві заводам майбутнього [3, с. 119].

У Житомирській області місце зменшення обсягів основних засобів будівництва за цей самий період. У 2011 р. їх вартість була в 2,9 разів менша за обсяг реалізованої будівельної продукції. Значною мірою це викликано тим, що у структурі виконаних будівельних робіт на будівництво будівель та споруд у 2011 р. припадало 78,8% [2, с. 66].

Слід зазначити, що це зумовлено тим, що більша частина введеного в експлуатацію у Житомирській області житла, будується для індивідуального проживання. Саме тому, на нашу думку, в організаційно-управлінський структурі будівництва регіону переважають малі підприємства, що оперативно реагують на потреби населення у поліпшені житлових умов. Саме тому є чітке домінування у введеному житлі того, що було споруджено у містах.

Аналіз обсягів введення в експлуатацію об'єктів соціальної сфери за XXI ст. дозволяє нам стверджувати, що відсутність у державі значних коштів, що виділяються на соціальну сферу не дозволяє суттєво збільшити обсяги їх будівництва у Житомирській області.

Подібна ситуація і з введенням в експлуатацію об'єктів виробничої сфери. Нині лише стабільно збільшується довжина місцевих газопроводів. Це свідчить про зростання рівня газифікації у Житомирський області. Максимальна їх кількість введена в експлуатацію у 2006 р. – 425 км. У XXI ст. мало місце введення великих за потужністю об'єктів виробничої сфери у хлібопекарській, шкіряній і цукровій галузях промисловості та птахівництві Житомирської області.

Територіальна структура будівництва деталізує загальні пропорцій у введені в експлуатацію житла у Житомирський області. Слід зазначити, що в 2009 р. загальний обсяг введеного в експлуатацію житла у регіоні був на рівні першої пол. 50-х рр. XX ст. У XXI ст. лідерами за обсягом введеного в експлуатацію житла у регіоні були м. Житомир і Житомирський район. Водночас за не споруджувалося нове житло у найбільш забрудненому у результаті аварії на ЧАЕС Народницькому районі.

Через цю саму причину в Лугинському, Коростенському і Малинському районах зафіксовані найменші в області обсяги введеного в експлуатацію житла. Незначною платоспроможністю мешканців периферійних районів можна пояснити незначні обсяги житлового будівництва у них [3, с. 127].

Основним напрямком подальшого розвитку будівництва у Житомирській обл. залишається відновлення обсягів введеного в експлуатацію житла та об'єктів виробничої і соціальної сфери до рівня, досягнутого в 1990 р.

Висновки. Вирішення проблем інвестування будівельної галузі та житлово-комунального господарства потребує:

- запровадження іпотечного та інших видів кредитування будівництва, особливо житлового;
- спрощення і вдосконалення дозвільної системи у сфері містобудування та будівництва, спрямованих на створення сприятливого інвестиційного клімату;
- оптимізації процедур надання (продажу) земельних ділянок для містобудівних потреб;

- звільнення від ввізного та вивізного мита товарів (робіт, послуг), передбачених контрактами на виконання міжурядових будівельних проектів;

- прискорення процесів приватизації об'єктів незавершеного будівництва;

- узгодження порядку проведення тендерів у будівництві з чинним вітчизняним законодавством;

- впровадження взаєморозрахунків у межах заборгованості будівельних організацій до державного і місцевих бюджетів та заборгованості за будівельні роботи, які виконуються за бюджетні кошти.

Список використаних джерел:

1. Іщук С.І. Промислові комплекси України. Наукові основи територіальної організації: Навч. посіб. / С.І. Іщук. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2003. – 248 с.
2. Статистичний щорічник Житомирської області за 2010 рік / [за ред. Л.О. Рижкової]. – Житомир: Голов. управ. статист. у Житомир. обл., 2010. – 450 с.
3. Схема-прогноз розвитку і розміщення продуктивних сил Житомирської області на період до 2015 року. – К.: РВПС України НАН України, 2005. – 233с.

Рецензент: д.е.н. Талавиря М.П.

УДК 338.43:631.11

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНТЕГРОВАНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Маршалок М.С., к.е.н., доцент; Нікітченко С.О., к.е.н.
Національний університет біоресурсів і природокористування України

У статті проаналізовано економічну ефективність виробничої діяльності інтегрованих сільськогосподарських підприємств.

The paper analyzes the economic efficiency of industrial activity, mechanisms of those integrated farms.

Постановка проблеми. Однією з найважливіших проблем сучасної аграрної економічної науки залишається питання ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств. Поглиблення інтеграційних процесів в аграрному секторі є одним із пріоритетних напрямів його розвитку, оскільки дозволяє поліпшити інвестування сільськогосподарських підприємств і створити в них умови для розширеного відтворення аграрного виробництва та прибуткового господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і практичні питання економічної ефективності виробництва, в тому числі й аграрного, знайшли своє відображення у працях таких відомих зарубіжних і вітчизняних вчених, як: А.Маршалл, В. Паретто, П. Самуельсон, В.Г. Андрійчук, В. В. Горлачук, А. Ліссітса та ін. Питання поглиблення інтеграційних процесів знаходяться у полі зору таких науковців, як Джон Стакей, Девід Уайт, М.Й. Малік, І.І. Червен, О.М. Шпичак та інших вчених.

Водночас проблема ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств в умовах поглиблення агропромислової інтеграції залишається недостатньо вивченою залишається, що обумовлює актуальність дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз теоретичних та методичних засад щодо ефективності функціонування сільськогосподарських підпри-